

ՄԴՅ/0098/01/24
(ԱՎԴԻ/0186/01/24)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՎԱՐՈՒՅԹԻ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

23 սեպտեմբերի 2024 թվական

ք.Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը,

նախագահությամբ՝
մասնակցությամբ դատավորներ՝

Հ.ԱՍԱՏՐՅԱՆԻ
Ս.ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԻ
Լ.ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆԻ
Ա.ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ

ուսումնասիրելով թիվ ՄԴՅ/0098/01/24 (ԱՎԴԻ/0186/01/24) քրեական վարույթի տարածքային ընդդատության վեճը լուծելու համար Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատ ուղարկելու մասին Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2024 թվականի սեպտեմբերի 4-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

Վարույթի դատավարական նախապատմությունը.

1. 2024 թվականի հուլիսի 25-ին Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում ստացվել է Հովսեփ Արսյունի

Բարաջանյանի վերաբերյալ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 529-րդ հոդվածի 3-րդ մասով և 525-րդ հոդվածի 5-րդ մասով թիվ 91259124 (ԱՎԴ1/0186/01/24) քրեական վարույթը:

Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2024 թվականի հուլիսի 30-ին որոշում է կայացրել թիվ ԱՎԴ1/0186/01/24 քրեական վարույթն ստանձնելու և 2024 թվականի օգոստոսի 9-ին նախնական դատալսումներ նշանակելու մասին:

2. Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2024 թվականի օգոստոսի 9-ին որոշում է կայացրել քրեական վարույթն ըստ տարածքային ընդդատության Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ուղարկելու մասին:

3. Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2024 թվականի սեպտեմբերի 4-ին որոշում է կայացրել թիվ ՍԴ3/0098/01/24 (ԱՎԴ1/0186/01/24) քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատ ուղարկելու մասին՝ ընդդատության վեճը լուծելու համար:

4. Քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2024 թվականի սեպտեմբերի 18-ին:

Ընդդատության վերաբերյալ հարցը լուծելու համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

5. 2024 թվականի հունիսի 20-ի որոշմամբ Հ.Բարաջանյանի նկատմամբ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 529-րդ հոդվածի 3-րդ մասով և 525-րդ հոդվածի 5-րդ մասով հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել հանրորեն վտանգավոր այն արարքների համար, որ «նա, հանդիսանալով ՀՀ ՊՆ 37564 զորամասի 1-ին հրաձգային վաշտի 3-րդ հրաձգային դասակի 3-րդ հրաձգային ջոկի նոնակաձիգ, շարքային, ՀՀ կառավարության 27.09.2020թ-ի թիվ 1586-Ն որոշմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում հայտարարված ռազմական դրության ժամանակ՝ մարտական գործողությունների իրականացման վայրում՝ Ջրականի շրջանում, զորամասի կազմով բացազարվելուց հետո, պարտավոր լինելով կարգադրությամբ սահմանված համապատասխան վայրում կայարել ծառայողական առանձին պարտականություններ՝ իրականացնել պաշտպանություն, 2020թ-ի հոկտեմբերի 6-

ին հրաժարվել է զինվորական ծառայության առանձին պարտականությունները կատարելուց, որը զուգորդվել է դրանց փաստացի դադարեցմամբ, այն է՝ թողել է կարգադրությամբ նախատեսված վայրը և վերադարձել է ՀՀ ՊՆ 37564 զորամաս:

(...)

Բացի այդ, շարքային Հովսեփ Արսյունի Բաբաջանյանը, զինվորական ծառայության առանձին պարտականությունները կատարելը փաստացի դադարեցնելուց հետո ներկայանալով ՀՀ ՊՆ 37564 զորամասի մշտական տեղակայման վայր՝ Սյունիքի մարզի Միսիան համայնքի Նորավան բնակավայր, հանձնել է իրեն ամրակցված զենք-զինամթերքը, սպա 2020 թվականի հոկտեմբերի 6-ին ինքնակամ թողել է զորամասը և միայն ՀՀ կառավարության 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ի թիվ 2003 որոշման հիմքով արձակվել է ՀՀ ԶՈՒ պահեստագործ՝ այդ կերպ զինվորական ծառայությունից ինքնակամ բացակայելով 240 ժամից ավելի տևողությամբ: (...)»¹:

6. Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2024 թվականի օգոստոսի 9-ի որոշմամբ արձանագրել է. «(...) Դատարանը գտնում է, որ թիվ ԱՎԴՄ/0186/01/24 քրեական գործն ըստ մեղադրանքի Հովսեփ Արսյունի Բաբաջանյանի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 529-րդ հոդվածի 3-րդ մասով և 525-րդ հոդվածի 5-րդ մասով, ենթակա է Սյունիքի մարզի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանի ընդդատությանը, քանի որ մեղադրյալ Հովսեփ Բաբաջանյանի վերաբերյալ քրեական վարույթը նախաձեռնվել է ՀՀ քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության 3-րդ կայագրային քննչական բաժնում, նույն բաժնի քննիչի կողմից ծանուցագիր է ուղարկվել մեղադրյալի բնակության հասցե և վերջինիս՝ քրեական վարույթում ներգրավվելու առաջին իսկ պահը հանդիսանում է Սյունիքի մարզի Միսիան քաղաքում գրնվող ՀՀ քննչական կոմիտեի 3-րդ կայագրային քննչական բաժնի ներկայանալը, այնպես որպես մեղադրյալ ներգրավվելու և հարցաքննվելու փաստը, որը ՀՀ քրեական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորումների ուժով հանդիսանում է հանցանքը ավարտվելու պահը:

¹ Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 2, թերթեր 163-164:

Միևնույն ժամանակ Գալարաանն արձանագրում է, որ ծանուցագիր ուղարկված լինելը և մեղադրյալի՝ Արարարի մարզում բնակվելու փաստն ինքնին չի հանդիսանում հանցանքի ավարտման պահ, քանի որ այդպիսի հանգամանքները ներառված չեն ՀՀ քրեական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորումներով, որտեղ որպես հիմք նշված է կամ բռնվելու փաստը (սույն դեպքում քրեական գործում առկա չէ Արարարի մարզում մեղադրյալի ձերբակալվելու կամ ՌՌ համապատասխան բաժին ինքնակամ ներկայանալու մասին որևէ փաստաթուղթ), կամ մեղայականով ներկայանալու կամ այլ հանգամանքների ուժով արարքն ավարտվելու պահը, որն էլ սույն դեպքում հանդիսացել է քննչական բաժին ներկայանալու փաստը: Բացի այդ, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասն ունի հետևյալ ձևակերպումը. «Տևող հանցագործության դեպքում անձը ենթակա է քրեական պատասխանատվության բռնվելու, մեղայականով ներկայանալու կամ այլ հանգամանքների ուժով արարքն ավարտվելու պահին գործող քրեական օրենքով»: Այսինքն՝ օրենսգիրքը նախատեսել է 3 պայման՝

- բռնվելը,
- մեղայականով ներկայանալը,
- այլ հանգամանքների ուժով արարքն ավարտվելը, (ի դեպ՝ ծանուցագիրը հանձնելը սույն հոդվածով նախատեսված չէ, գործում չկա փոխալ այն հանձնելու վայրի մասին), որոնց հերթականությամբ անդրադառնալու դեպքում նախ պետք է սպառվեն նախորդ երկու պայմանները, ապա միայն դրանց անհնարին լինելու դեպքում գործի այլ հանգամանքների ուժով պայմանավորված լինելու հանգամանքը, իսկ սույն դեպքում առկա է մեղադրյալի ներկայանալը Միսիան քաղաքում գործող քննչական մարմին:

Սույն քրեական գործով կիրառելի է դառնում նաև ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 261-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթը, համաձայն որի՝ «Եթե մինչդարական վարույթի ընթացքում հնարավոր չի եղել պարզել սույն հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերով նախատեսված՝ ենթադրյալ հանցանքների կատարման վայրը, ապա մեղադրանքը քննում է այն դատարանը, որի դատական տարածքում է գտնվում մինչդարական վարույթն իրականացրաց նախաքննության

մարմնի նստավայրը», որը սույն գործով կրկին հանդիսանում է Միսիան քաղաքը, որը գտնվում է Սյունիքի մարզի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի դատական տարածքում (...)»²:

7. Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2024 թվականի սեպտեմբերի 4-ի որոշմամբ արձանագրել է. «(...) [Ա]նդրադատնայով սույն գործով մեղադրյալ Հովսեփ Բաբաջանյանին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 525-րդ հոդվածի 5-րդ մասով մեղաազրված ենթադրյալ արարքի ավարտման պահին՝ Դատարանն արձանագրում է, որ արարքի ավարտման պահը սույն դեպքում պետք է դիտարկել վերջինիս ՀՀ ԶՈՒ պահեստագոր արձակվելու ժամանակահատվածը:

Եսիտրդ պարբերության մեջ նշվածի կապակցությամբ՝ Դատարանը հարկ է համարում փաստել, որ սույն դեպքում մեղադրյալ Հովսեփ Բաբաջանյանին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 525-րդ հոդվածի 5-րդ մասով մեղաազրված արարքը դասվում է փոքր հանցանքների շարքին, որոնց բնորոշ է փոքր ժամանակահատվածում հանցավոր դրսևորման շարունակական և անընդմեջ իրականացումը, քանի դեռ այն չի դադարել: Ընդ որում՝ Դատարանն արձանագրում է, որ հաշվի առնելով հանցավոր դրսևորման շարունակական և ժամանակային առումով անխզելի ու անընդմեջ բնույթը Օրենսդրի կողմից ՀՀ քրեական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանվել է, որ «Տևող հանցագործության դեպքում անձը ենթակա է քրեական պարասիանսարվության բնվելու, մեղայականով ներկայանալու կամ այլ հանգամանքների ուժով արարքն ավարտվելու պահին գործող քրեական օրենքով»:

Խնդրո առարկայի կապակցությամբ՝ Դատարանը հարկ է համարում անդրադատնայ փոքր հանցանքի ավարտը կանխորոշող «այլ հանգամանքներ» հասկացությանը, որպիսիք Դատարանի գնահատմամբ հանդիսանում են այնպիսի իրադրությունները կամ իրավիճակները, որոնք կրելով սուբյեկտիվ կամ օբյեկտիվ բնույթ հանգեցնում են արարքի ավարտմանը (օրինակ՝ հարուկ սուբյեկտի կարգավիճակի դադարեցումը (պաշտոնից ազատումը), համապարասիան սկսի ընդունումը, որով ոչ իրավաչափ գործողության շարունակական իրականացումն օրինականացվում է և այլն):

² Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 3, թերթ 17:

Այսպիսով՝ Գաբարանն արձանագրում է, որ տևող հանցանքի ավարտի պահը պայմանավորող այլ հանգամանքներն իրենց բնույթով հանդիսանում են սպացուցողական վիճակներ, որոնք հիմնվելով փաստաբնույթ գործոնների վրա կանխորոշում են ընթացքի մեջ գտնվող հանցավոր դրսևորման ավարտը:

Հիմքում ունենալով ներկայացված վերլուծությունները՝ Գաբարանը հարկ է համարում ընդգծել, որ մեղադրյալ Հովսեփ Բաբաջանյանին մեղսագրված ենթադրյալ հանցավոր արարքը՝ որպես տևող հանցագործություն, ավարտվել է (դադարել է) իրավական ակտի ուժով, այն է՝ ՀՀ կառավարության 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ի թիվ 2003 որոշման հիմքով ՀՀ ԶՈՒ պահեստագոր արձակվելով, որպիսի պայմաններում պահեստագոր արձակվելուց հետո վերջինս չէր կարող համարվել զինծառայող, հետևապես նաև՝ հարուկ սուբյեկտի հատկանիշներ կրող անձ:

Գաբարանի կողմից այս առումով ուշագրավ է համարվում այն հանգամանքը, որ քրեական վարույթի նյութերի ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ի դրությամբ Հովսեփ Բաբաջանյանի կողմից օգրագործվող 077-56-54-74 բջջային հեռախոսահամարը սպասարկվել է Արարատի մարզում տեղակայված ալեհավաք կայանի կողմից, իսկ դրան նախորդող ժամանակահատվածում մինչև նույն թվականի հոկտեմբերի 6-ը, սպասարկվել է Սյունիքի և Արարատի մարզերում տեղակայված ալեհավաք կայանների կողմից: Այսինքն՝ նման դեպքում, ենթադրյալ արարքի դադարման պահը հանդիսացել է մեղադրյալի ՀՀ ԶՈՒ պահեստագոր արձակվելու պահը, իսկ արարքի ավարտման վայրը՝ տվյալ ժամանակահատվածում մեղադրյալի գտնվելու վայրը:

(...)

Վերը նշված իրավական վերլուծությունների ներքո՝ անդրադառնալով Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դաբարանի «Քրեական գործն ըստ փարածքային ընդդարության ուղարկելու մասին» 2024 թվականի օգոստոսի 9-ի որոշման մեջ տեղ գրած հետևություններին, Գաբարանը, հայտնելով դրանց իր անհամաձայնությունը, հարկ է համարում արձանագրել հետևյալը՝

- մեղադրյալ Հովսեփ Բարաջանյանի նկատմամբ քրեական հետապնդում է հարուցվել 2024 թվականի հունիսի 20-ին, իսկ վերջինիս մեղադրանք է ներկայացվել և նա հարցաքննվել է սույն թվականի հունիսի 25-ին, այսինքն՝ այն ժամանակ, երբ նա այլևս դադարել էր որպես զինծառայող հանդիսանալուց, հետևապես նման դեպքում խոսք չի կարող լինել փոխ հանցագործության շարունակական ընթացքի մասին, քանի որ մեղադրյալի պահեստագործ արձակվելու փաստի ուժով արդեն իսկ ենթադրյալ հանցավոր արարքը համարվել է ավարտված:

- Ինչ վերաբերում է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նշված կարգավորման կապակցությամբ փրված մեկնաբանությանը, ապա այս ուղղությամբ հարկ է նկատել, որ «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ «Եթե նորմատիվ իրավական ակտում նշված նորմի կիրառումը պայմանավորված է արտրակերպերով կամ «և» կամ «ու», ինչպես նաև «կամ» շաղկապով բաժանված պայմաններով, ապա արտրակերպերով կամ «և» կամ «ու» շաղկապներով բաժանված պայմանների մասով այդ նորմի կիրառման համար անհրաժեշտ է բոլոր պայմանների առկայությունը, իսկ «կամ» շաղկապով բաժանված պայմանների մասով բավական է թվարկված պայմաններից առնվազն մեկի առկայությունը», որպիսի պայմաններում Դատարանի գնահատմամբ «այլ հանգամանքների» առկայությունը, որոնք կանխորոշում են փոխ հանցանքի ավարտման պահը, որևէ կերպ չեն պայմանավորում մեղայականով ներկայանալու կամ բռնվելու պայմաններով: Այլ կերպ, անկախ նրանից նախորդ երկու պայմանները (բռնվելը կամ մեղայականով ներկայանալը) սպառվել են, թե ոչ, այլ հանգամանքների վրա հասնելու ուժով, որպիսին սույն դեպքում հանդիսացել է մեղադրյալի ՀՀ ԶՈՒ պահեստագործ արձակվելը, արարքը համարվում է ավարտված:

- Ի վերջո՝ անդրադառնալով նախաքննության կատարման վայրի ուժով սույն վարույթի փարաօրենսային ընդդարձությունը որոշելու հարցին, Դատարանի գնահատմամբ սույն կանոնը կիրառելի է միայն այն պարագայում, երբ ենթադրյալ արարքի կատարման վայրն որոշակիացնելու բոլոր հնարավորությունները սպառված են, որպիսին սույն դեպքում բացակայում է: (...)»³:

³ Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 3, թերթեր 31-33:

Վճարելի դատարանի քրեական պալատի հիմնավորումները և եզրահանգումը.

8. Սույն վարույթով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. հիմնավոր է արդյո՞ք Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՍԴՅ/0098/01/24 (ԱՎԴ1/0186/01/24) քրեական վարույթն ընդդատյա է Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

9. ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք ունի անկախ և անաչառ դատարանի կողմից իր գործի արդարացի, հրապարակային և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք»:*

10. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք, (...) նրան ներկայացված ցանկացած քրեական մեղադրանքի առնչությամբ, ունի օրենքի հիման վրա սրբեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունք»:*

10.1. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, *«օրենքի հիման վրա սրբեղծված դատարան»* հասկացությունը մեկնաբանելիս նշել է. *«Այն երկրներում, որտեղ օրենքը կողիֆիկացված է, դատական համակարգի կազմակերպումը չի կարող թողնվել դատական մարմինների հայեցողությանը, սակայն դա չի նշանակում, որ դատարաններն օժտված չեն համապարասիսան ազգային օրենսդրությունը մեկնաբանելու որոշակի ազատությամբ»⁴:*

Միննույն ժամանակ, դատական մատչելիության իրավունքի համատեքստում Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը նշել է, որ *«Ներպետական դատական արյանները դատավարական կանոնները կիրառելիս պետք է ձեռնպահ մասն դրանց չափազանցված ձևականացումից, որն իր ազդեցությունը կունենա դատավարության արդարացիության վրա»⁵:*

⁴ Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Gorgiladze v. Georgia* գործով 2009 թվականի հոկտեմբերի 20-ի վճիռը, գանգատ թիվ 4313/03, 69-րդ կետ:

⁵ Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Walchli v. France* գործով 2007 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը, գանգատ թիվ 35787/03, 29-րդ կետ:

11. Վճռարեկ դատարանը *Գևորգ Հարությունյանի* գործով իրավական դիրքորոշում է ձևավորել այն մասին, որ «(...) *Գործերի պատշաճ ընդդատությունը, որպես արդար դատաքննության անհրաժեշտ բաղկացուցիչ, հիմնարար իրավական արժեք է: Դրա հիմնարար բնույթը բխում է արդար դատաքննության ինստիտուցիոնալ փարրից՝ անկախ, անկողմնակալ, իրավասու և օրենքի հիման վրա սրբեղծված դատարան սպահովելու պետության պոզիտիվ պարտականությունից: Իսկ այդ պարտականությունն իր հերթին, ըստ էության, ամրագրված է Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգում բարձրագույն իրավաբանական ուժ ունեցող այնպիսի նորմատիվ ակտերում, ինչպիսիք են ՀՀ Սահմանադրությունը (...), Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիրը (14-րդ հոդված) և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիան (6-րդ հոդված): (...)*

Պատշաճ ընդդատության հիմնարար իրավական նշանակությունն այն է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանի որոշման հարակ կանոնների առկայությունը և դրանց կանխարեսելի գործադրումն անհրաժեշտ պայման են կողմնակի դիրքորդի մոտ այնպիսի համոզմունք ձևավորելու համար, որ փյալ կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանը և դատավորը նախատրամադրվածություն չունեն, և փյալ գործը վարույթ ընդունելիս սուբյեկտիվիզմն ու կամայակայությունը բացառված են եղել:

*Այսպիսով, քրեական գործերի ընդդատության որոշման հարակ, կամայականությունը բացառող կանոնների առկայությունը և գործադրումը պարտադիր նախապայման են արդարադատության մարչելիության պատշաճ երաշխավորման համար (...)*⁶:

12. Վերոգրյալից հետևում է, որ ընդդատության կանոններն այն չափանիշներն են, որոնց հիման վրա որոշվում է, թե տվյալ գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն: Այդ չափանիշների հիմքում ընկած են ոչ թե իրավակիրառների սուբյեկտիվ հայեցողությունը, այլ քրեական վարույթի օրենքով սահմանված օբյեկտիվ հատկանիշները, որոնց առկայությունն էլ թույլ է տալիս

⁶ Տե՛ս Վճռարեկ դատարանի՝ *Գևորգ Հարությունյանի* գործով 2011 թվականի հուլիսի 13-ի թիվ ԵԿԴ/0211/01/10 որոշումը, կետեր 15-16:

արձանագրել տվյալ դատարանի՝ այդպիսին հանդես գալու իրավունքն այդ վարույթով: Միաժամանակ, ընդդատության կանոնները կոչված են անձին գերծ պահելու դատական շրջապատույտներից, որոնք կարող են առաջանալ, եթե դատարանները հրաժարվեն գործը վարույթ ընդունել իրենց ընդդատյա չլինելու պատճառարանությամբ:

Ընդդատության ինստիտուտը հիմնարար նշանակություն ունեցող արժեք է, քանի որ այն անմիջականորեն կապված է անձի՝ օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարանի կողմից իր գործի քննության իրավունքի հետ: Քրեական վարույթի մասնակիցների համար պետք է կանխատեսելի լինի, թե իրենց գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն:

13. ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 261-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«1. Առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին ընդդատյա են այն վարույթները, որոնք վերաբերում են այդ դատարանի դատական փարածքում ենթադրաբար կատարված հանցանքներին՝ անկախ քննչական ենթակայության կանոններից:*

2. Եթե վարույթը վերաբերում է առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության փարբեր դատարանների դատական փարածքներում ենթադրաբար կատարված երկու կամ ավելի հանցանքներին, ապա մեղադրանքը քննում է այն դատարանը, որի դատական փարածքում ենթադրաբար կատարվել է վերջին հանցանքը: (...):»:

Տարածքային ընդդատությունը սահմանող՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 261-րդ հոդվածից հետևում է, որ որպես քրեական վարույթի դատական տարածքը որոշելու հիմնական կողմնորոշիչ պայման, հանդես է գալիս վերջին հանցանքի կատարման վայրը:

Նույն օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«(...) 4. Վարույթն ըստ փարածքային ընդդատության սրացած առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը մինչև նախնական դատալսումներ նշանակելը եռօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարույթը Վճարելի դատարանի քրեական պալատի ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ վարույթի փարածքային ընդդատությանը:*

(...)

7. Սույն հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված դեպքում Վճարելի դատարանի քրեական պալատը վարույթը Վճարելի դատարանում սրանալու պահից հնգօրյա ժամկետում վերջնականապես լուծում է վարույթի փարածքային ընդդատության հարցը: (...)»:

14. ՀՀ քրեական օրենսգրքի 525-րդ հոդվածի համաձայն՝ «1. Զինձառայողի կողմից զինվորական ծառայությունից ժամանակավորապես խուսափելը՝ զորամասը կամ ծառայության վայրն ինքնակամ թողնելը կամ առանց հարգելի պատճառների ժամանակին ծառայության չներկայանալը 72 ժամից ավելի, բայց 240 ժամից ոչ ավելի փակմանը, ինչպես նաև երեք ամսվա ընթացքում երեք և ավելի անգամ յուրաքանչյուրը մեկ ժամից մինչև 72 ժամ փակմանը (...):

3. Սույն հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասով նախատեսված արարքը կատարելը, եթե ինքնակամ բացակայությունը փակել է 240 ժամից ավելի՝ (...):

5. Սույն հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ կամ 3-րդ կամ 4-րդ մասով նախատեսված արարքը, որը կատարվել է ռազմական դրության, պատերազմի ժամանակ կամ մարտի պարագաներում (...):»:

14.1. ՀՀ քրեական օրենսգրքի 525-րդ հոդվածով նախատեսված հանցակազմի օբյեկտիվ կողմը դրսևորվում է զինձառայողի կողմից զինվորական ծառայությունից ժամանակավորապես խուսափելու նպատակով զորամասը կամ ծառայության վայրն ինքնակամ թողնելով կամ առանց հարգելի պատճառների ժամանակին ծառայության վայր չներկայանալով: Նշված արարքը տևող հանցագործություն է և ավարտված է համարվում, որպես կանոն՝ բռնվելու, զորամաս կամ իրավապահ մարմին ներկայանալու պահից: Մինչև ժամանակ, տվյալ հանցանքի ավարտման պահը կարող է պայմանավորված լինել նաև այլ հանգամանքներով, օրինակ՝ անձը դադարում է տվյալ հանցագործության սուբյեկտ լինելուց՝ ճանաչվում է ծառայության համար ոչ պիտանի, զորացրվում է և այլն:

15. Սույն վարույթի նյութերի ուսումնասիրությունից երևում է, որ՝

- Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը, հիմք ընդունելով քրեական վարույթը ՀՀ քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության 3-րդ կայազորային քննչական բաժնում նախաձեռնվելու, նույն բաժնի քննիչի կողմից մեղադրյալի

բնակության հասցե ծանուցագիր ուղարկելու և մեղադրյալ Հ.Բաբաջանյանի կողմից Սյունիքի մարզի Սիսիան քաղաքում գտնվող վերը նշված քննչական բաժին ներկայանալու, այնտեղ որպես մեղադրյալ ներգրավվելու և հարցաքննվելու հանգամանքները, այդպիսիք ՀՀ քրեական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորման ուժով դիտարկելով որպես ենթադրյալ հանցանքն ավարտվելու պահ, որոշում է կայացրել քրեական վարույթն ըստ տարածքային ընդդատության Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ուղարկելու մասին⁷:

- Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը, փաստելով, որ որպես արարքի ավարտման պահ տվյալ դեպքում պետք է դիտարկել մեղադրյալ Հ.Բաբաջանյանի՝ ՀՀ ԶՈՒ պահեստագոր արձակվելու ժամանակահատվածը, իսկ ավարտման վայր՝ տվյալ ժամանակահատվածում մեղադրյալի գտնվելու վայրը, գտել է, որ սույն քրեական գործն ընդդատյա չէ Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

Անդրադառնալով նախաքննության կատարման վայրի ուժով սույն վարույթի տարածքային ընդդատությունը որոշելու հարցին՝ Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը գտել է, որ այդ կանոնը կիրառելի է միայն այն պարագայում, երբ ենթադրյալ արարքի կատարման վայրը որոշակիացնելու բոլոր հնարավորությունները սպառված են, որպիսին սույն դեպքում բացակայում է⁸:

16. Սույն վարույթի փաստական հանգամանքները գնահատելով վերոշարադրյալ իրավադրույթների և իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը փաստում է, որ Հ.Բաբաջանյանին ներկայացված մեղադրանքից երևում է, որ վերջինիս մեղսագրվում է երկու ենթադրյալ հանցավոր արարքի կատարում՝ առանձին պարտականությունները կատարելուց հրաժարվելը, որը զուգորդվել է դրանց փաստացի դադարեցմամբ, և զինծառայողի կողմից զինվորական ծառայությունից ժամանակավորապես խուսափելը՝ 240 ժամից ավելի տևողությամբ: Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատն արձանագրում է նաև, որ ըստ ներկայացված մեղադրանքի՝

⁷ Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

⁸ Տե՛ս սույն որոշման 7-րդ կետը:

Հ.Բաբաջանյանը ՀՀ Կառավարության 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ի թիվ 2003 որոշման հիմքով արձակվել է ՀՀ զինված ուժերի պահեստագոր: Հետևաբար, Հ.Բաբաջանյանին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 525-րդ հոդվածի 5-րդ մասով մեղսագրված վերջին ենթադրյալ հանցանքն ավարտվել է 2020 թվականի դեկտեմբերի 10-ին՝ ՀՀ զինված ուժերի պահեստագոր արձակվելու ուժով, քանի որ նա այդ պահից դադարել է տվյալ արարքի սուբյեկտ լինելուց: Նման պայմաններում հաշվի առնելով, որ մեղադրյալ Հ.Բաբաջանյանը հաշվառված է և բնակվում է Արարատի մարզում, Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը գտնում է, որ սույն վարույթով ենթադրյալ հանցանքի ավարտման վայր պետք է դիտարկել Հ.Բաբաջանյանի բնակության վայրը:

Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը հիմնավոր է համարում նաև Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի այն հետևությունը, որ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 261-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված կանոնը սույն դեպքում կիրառելի չէ՝ դրանում նախատեսված պայմանների բացակայության պատճառաբանությամբ:

17. Վերոգրյալի հաշվառմամբ՝ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատն արձանագրում է, որ Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՍԴ3/0098/01/24 (ԱՎԴ1/0186/01/24) քրեական վարույթն ընդդատյա է Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր է:

18. Ամփոփելով՝ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը գտնում է, որ թիվ ՍԴ3/0098/01/24 (ԱՎԴ1/0186/01/24) վարույթն ընդդատյա է Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

Վերոգրյալի հիման վրա և ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի 7-րդ մասով՝ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

Հովսեփի Արտյոմի Բաբաջանյանի վերաբերյալ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 529-րդ հոդվածի 3-րդ մասով և 525-րդ հոդվածի 5-րդ մասով թիվ ՍԴ3/0098/01/24

(ԱՎԴՆ/0186/01/24) քրեական վարույթն ընդդատյա է Արարատի և Վայոց ձորի մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

Նախագահող՝ _____ Հ.ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Դատավորներ՝ _____ Ս.ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

_____ Լ.ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

_____ Ա.ՊՈՂՈՍՅԱՆ